

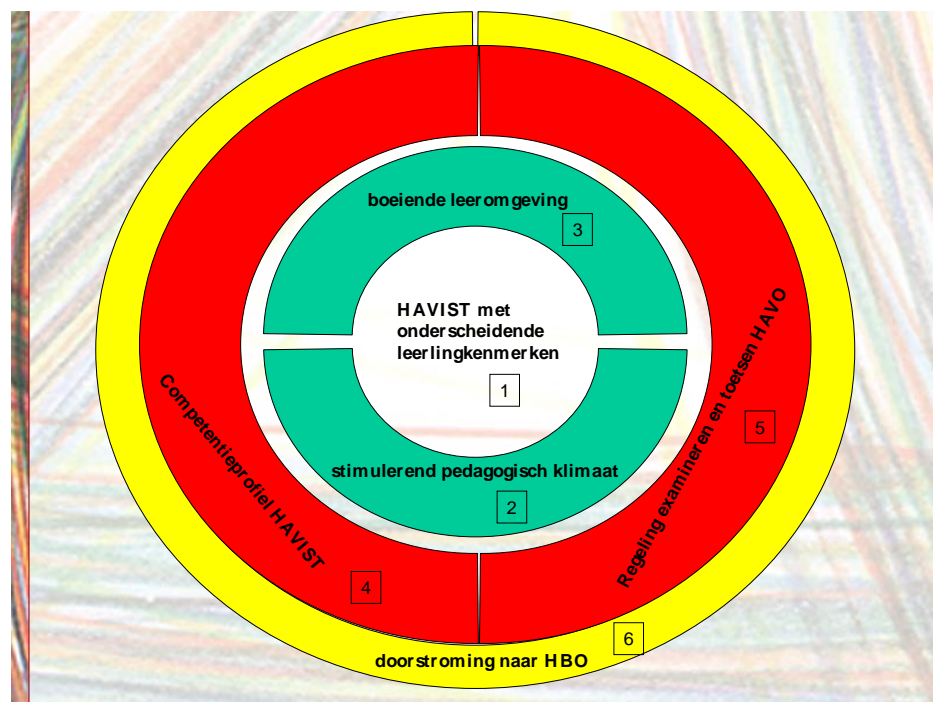
VISIE OP HET HAVO EN ONTWERPEISEN VAN HET HAVO

MISSIE

De “havisten competent naar het havo” scholen (haco-scholen) stellen zich tot doel om binnen de wet -en regelgeving het havo te ontwikkelen tot een opleiding met een uniek en herkenbaar gezicht binnen de onderwijskolom havo-hbo en om zorg te dragen voor een goede aansluiting van het havo op het hbo.

VISIE

De haco-scholen zijn van mening dat het havo-onderwijs mede ontworpen en vormgegeven dient te worden vanuit kenmerken van de havo-leerling en vanuit factoren die het succesvol doorlopen van het hbo bevorderen. De haco-scholen verzorgen het havo-onderwijs door het aanleren van relevante vaardigheden en kennis te integreren binnen een contextrijke, motiverende, pedagogisch-didactische onderwijsomgeving.

In de figuur hierboven staat de visie weergegeven in zes deelgebieden. De visie zoals verbeeld in de figuur is algemeen en krijgt pas handen en voeten in een concrete uitwerking (zie ontwerpbeisen). In de uitwerking staan gedeelde uitspraken van de haco-scholen op de deelgebieden. De uitspraken zijn niet gedaan vanuit één van de drie hoofdstromen van educatieve theorieën die er onderscheiden kunnen worden: 1) *empiricist (behaviorist)*; 2) *rationalist (cognitivist and constructivist)* en 3) *pragmatist-sociohistoric (situationalist)* [Greeno, Collins & Resnick, 1996¹]. Er is eerder sprake van een eclectisch model: uit alle theorieën is iets genomen wat nuttig geacht wordt. In de uitspraken zijn wel de drie (psychologische) aspecten die het leren stimuleren terug te vinden: aansluiten bij wat een leerling kan (competentie), contact tussen leerlingen en docent (relatie) en een leerling dient een zekere mate keuzes te kunnen maken bij het leren (autonomie).

¹ Greeno, J.G., Collins, A.M., & Resnick, L.B. (1996). Cognition and Learning. In D.C. Berliner, & R.C. Calfee (Eds.), *Handbook of Educational Psychology* (pp. 15-46). New York: Simon & Schuster Macmillan.

ONTWERPEISEN

Bij de ontwikkeling van lesmateriaal zijn de onderstaande uitspraken van haco-scholen richting gevend. Ook kunnen concrete lessituaties met behulp van de uitspraken getoetst worden. De uitspraken zijn niet wetenschappelijk getoetst.

Deelgebied 1: HAVO leerlingen hebben onderscheidende kenmerken ten opzichte van leerlingen in andere schoolsoorten:

- **leren** graag **door doen**, willen toepassingsgericht leren, praktijk en theorie samen laten gaan,
- zijn **intelligent**, bezitten behoorlijk talent en potentie
- kunnen en willen **eigen verantwoordelijkheid bij het leren, binnen structuur die kaders stelt** voor het eigen leren
- zijn **gericht op** en gevoelig voor **relatie**, context, omgeving
- willen graag resultaten bereiken, op kortere termijn
- houden van **afwisseling**
- positieve bekrachtigingen, beloning hebben een motiverend effect

Deelgebied 2: Alle kinderen en jongeren die leren en zich ontwikkelen, hebben behoefte aan en recht op een positief, stimulerend pedagogisch klimaat. Een hactivist is extra (meer dan vwo-er) gevoelig voor de houding, attitude van de docent, en het (gebrek aan) enthousiasme van de volwassene. Voor een lesgever betekent dit:

- een goede relatievorming met leerlingen te hebben
- vertrouwd te zijn met hun belevingswereld
- hoge, maar realistische verwachtingen te hebben van iedere leerling en dit communiceren met de leerlingen
- de leerling trots bij te brengen over eigen talent en potentie, zelfvertrouwen te bevorderen
- motiverend en enthousiasmerend te zijn, positieve benadering ‘van binnenuit’ de persoon

De haco-scholen zijn van mening dat een stimulerend pedagogisch klimaat onlosmakelijk verbonden is met het creëren van een goed leerklimaat.

Deelgebied 3: Een voor leerlingen boeiende en uitdagende leeromgeving die de voldoet aan de volgende criteria:

- de leerling leert door het uitvoeren van leeractiviteiten;
- **de leerling** is partij in het leren en is geen consument. De leerling heeft actieve inbreng in het eigen leren, **krijgt verantwoordelijkheid en wordt op die verantwoordelijkheid ook aangesproken**. Het leren stelt eisen aan de actieve participatie van de leerling en het behalen van resultaten.
- de leeractiviteit is **betekenisvol voor de leerling**: doet het er toe voor mij wat ik doe?
- **leren** gebeurt **vanuit / heeft een relatie met de werkelijkheid**, waarbij bijv. vanuit probleemgestuurde opdrachten relatie bestaat met ervaringen in bedrijfsleven, instellingen en HBO Opleidingen en eventueel realistische simulaties binnen de school.
- **activiteiten bieden afwisseling**.
- de leeromgeving biedt **structuur** en kaders, geeft houvast voor de leerling. Binnen die structuur heeft de leerling invloed op het eigen leren en de eigen planning.

- het onderwijzen stelt **eisen aan de docent**: hij is ontwerper van leerarrangementen, structureert de leeromgeving voor de leerlingen, **begeleidt leerlingen bij hun leerprocessen**, doceert.
- de leerling ontvangt (vooral ook: positieve) feedback op zijn leren
- profielen, beroepenveld en HBO opleidingen worden verhelderd in de loopbaanoriëntatie van de leerling

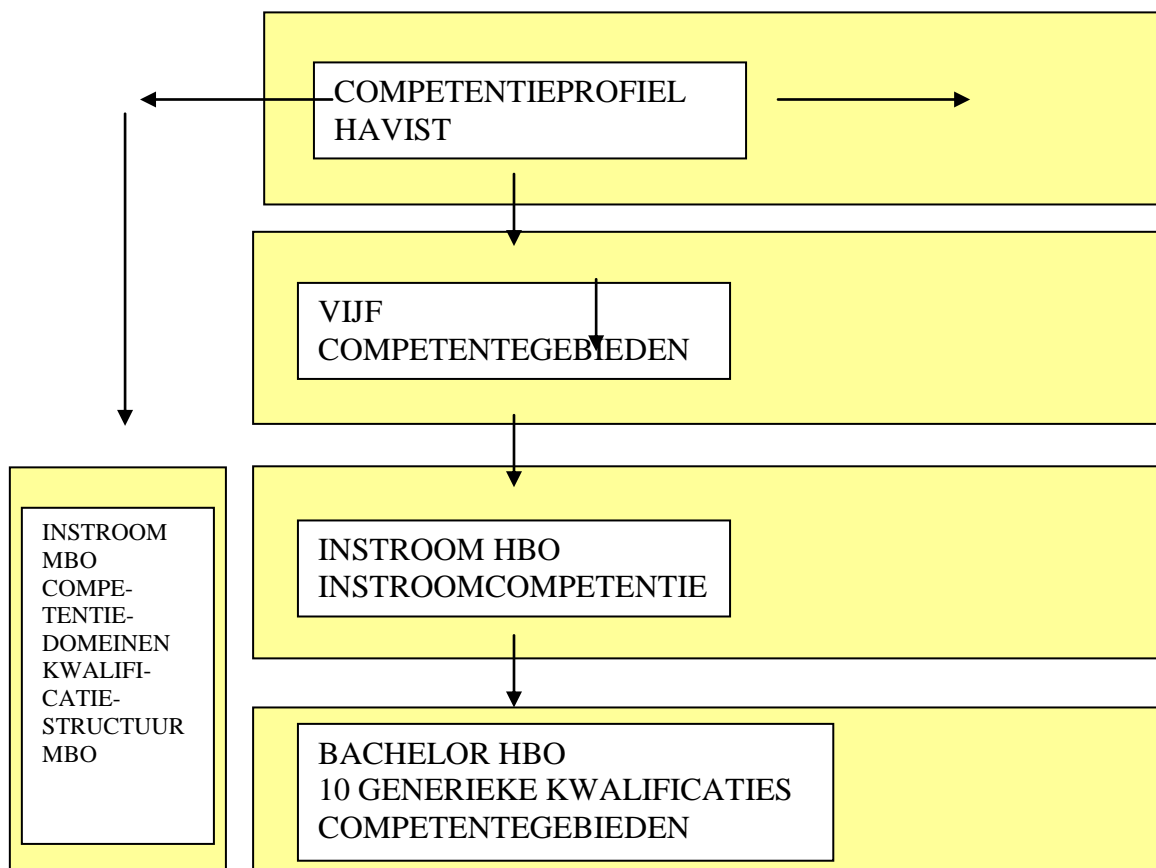
Deelgebied 4: Competentieprofiel HAVIST

HACO heeft een competentieprofiel opgesteld, in samenwerking met onder meer HBO instellingen voor de HAVIST (zie: 'Havisten competent naar het HBO, competentieprofiel voor de overgang van havo naar hbo', Bureau ICE, febr 2006). Dit competentieprofiel bevat 5 competentiedomeinen die de instroom-eisen van HBO beslaan.

Effectief HAVO onderwijs:

- Zorgt dat leerlingen de gevraagde competenties verwerven. Daardoor zal succesvol studeren binnen het HBO worden bevorderd.
- Past leeractiviteiten en acties toe die in het competentieprofiel HAVIST zijn opgenomen.

SUCCESFACTOREN

Deelgebied 5: Regeling examinering en toetsing havo

De havo-scholen zijn van mening dat meer competentiegericht leren en goede voorbereiding op de instroom naar het HBO gepaard moet gaan met aangepaste inhoud en vorm van toetsen en examineren. Op dit moment zijn landelijke examens alleen cognitief (kennis) gericht en, vanzelfsprekend, gestuurd door het bestaande examenprogramma. Natuurlijk is de kenniscomponent zeer belangrijk, en dat moet ook zo blijven. Maar deze (eenzijdige) gerichtheid en inhoud van examineren werkt belemmerend bij het vernieuwen van de vormgeving en het curriculum van het HAVO. Landelijke contacten moeten leiden tot aanpassing van landelijke regelingen. Vernieuwde manieren van toetsen en examineren zullen een vernieuwd HAVO beter mogelijk moeten maken. Bijvoorbeeld door het werken met een loopbaan portfolio dat aan duidelijke, landelijke criteria voldoet.

Deelgebied 6: HAVO onderwijs dat voldoet aan de bovengestelde ontwerpeisen zal leiden tot een betere doorstroming naar en in HBO. Belangrijk daarbij is dat afstemming met HBO kan worden gemaakt via overleg tussen VO en HBO op de leerling-student, docent-docent, directeur-directeur en bestuurder-bestuurder niveaus.